

TEKORT AAN GEKWALIFICEERD BINNENVAARTPERSONEEL: HOE KAN DE ATTRACTIVITEIT VAN BINNENVAARTBEROEPEN WORDEN VERGROOT?

Ref: CC/CP (24)04

De Europese binnenvaartsector kampt met een groot personeelstekort. Dit tekort zou de ambitieuze doelstelling van een modal shift naar de binnenvaart in gevaar kunnen brengen. De CCR heeft tegen deze achtergrond een reflectieworkshop georganiseerd over de situatie en de attractiviteit van de arbeidsmarkt in de binnenvaart. De workshop is op donderdag 14 maart 2024 in Straatsburg en online gehouden. De lidstaten van de CCR, andere Europese landen, de Europese Commissie, internationale binnenvaartorganisaties en het binnenvaartbedrijfsleven (sociale partners en opleidingsinstituten) waren vertegenwoordigd. De workshop had tot doel de actuele situatie van de arbeidsmarkt in de binnenvaart in kaart te brengen op basis van statistische gegevens, en de maatregelen te belichten die in Europa zijn genomen om de attractiviteit van binnenvaartberoepen te vergroten. De deelnemers werden ook uitgenodigd om te brainstormen over nieuwe ideeën om het tekort aan gekwalificeerd binnenvaartpersoneel aan te pakken.

De CCR legt momenteel in samenwerking met de Europese Commissie de laatste hand aan haar tweede rapport over de arbeidsmarkt in de binnenvaart. De belangrijkste tendensen die uit het rapport naar voren komen, zijn de vergrijzing van het personeelsbestand, de migratie van werknemers (van Oost- naar West-Europa) en het personeelstekort in de binnenvaart. Voor het goederenvervoer is de tendens in de werkgelegenheid tussen 2008 en 2021 relatief stabiel gebleven. Door de vergrijzing van het personeelsbestand moeten de inspanningen om de attractiviteit van binnenvaartberoepen te vergroten echter worden opgevoerd. In het passagiersvervoer heeft de coronacrisis grote gevolgen gehad voor het aantal beschikbare arbeidskrachten. Zo waren er bijvoorbeeld in Duitsland 1.800 personen minder tewerkgesteld in de binnenvaart tussen 2019 en 2020. De sector toont echter veerkracht, met een toename van het aantal wervingen in 2021 en 2022 als gevolg van de geleidelijk aantrekkende economische bedrijvigheid.

De lidstaten van de CCR hebben de voorbije jaren een aantal grootschalige initiatieven gelanceerd om het personeelstekort in de binnenvaart aan te pakken. Aangezien het geven van een financiële stimulans motiverend kan werken, zijn er verschillende financieringsprogramma's voor opleidingen en bijscholing opgezet. Door de ontwikkeling van online informatieplatforms ('Ahoi Captain', 'Acteurs du fleuve', 'Wereld van de binnenvaart', 'Are you waterproof', enz.) en specifieke mobiele applicaties (Wilbi) wordt beoogd een zo breed mogelijk publiek te bereiken. Ook worden er regelmatig informatiesessies, kennismakingsdagen en open dagen bij binnenvaartondernemingen en opleidingsinstituten georganiseerd. Deze uiteenlopende initiatieven worden aangevuld met communicatiecampagnes via video's, virtual reality headsets, educatief materiaal en interactieve quizen voor verschillende leeftijdsgroepen. Tot slot hebben sommige lidstaten ook werkgroepen en strategieën opgezet om de problematiek van het personeelstekort te monitoren.

Deze initiatieven worden georganiseerd door de verschillende stakeholders in de binnenvaart, waaronder ministeries, brancheorganisaties, opleidingsinstituten, binnenvaartondernemingen en sociale partners (zoals vakverenigingen). Het doel daarbij is een zo breed mogelijk publiek te bereiken: leerlingen, beginnende studenten en hun ouders, zij-instromers en meer in het algemeen de bredere bevolking.

DE CCR IN HET KORT

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart (CCR) is een internationale organisatie die een essentiële regelgevende rol speelt voor de Rijnvaart. De CCR is actief op technisch, juridisch, economisch, sociaal en milieugebied. Haar werkzaamheden staan op alle taakgebieden in het teken van een efficiënt, veilig, sociaal verantwoord en milieuvriendelijk vervoer over de Rijn. Afgezien van de Rijn, ontplooit de CCR vandaag de dag talrijke activiteiten die betrekking hebben op de Europese waterwegen in ruimere zin. Zij werkt daarbij nauw samen met de Europese Commissie, alsmede met de andere rivierencommissies en internationale organisaties.

CCR

CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART

Palais du Rhin

2, place de la République - CS10023
F - 67082 Strasbourg Cedex

Tel. +33 (0)3 88 52 20 10

Fax +33 (0)3 88 32 10 72

ccnr@ccr-zkr.org

www.ccr-zkr.org

Parallel hieraan heeft het Europese IWT-platform het internationale initiatief 'Branding and recruitment' op touw gezet. Dit initiatief is erop gericht oplossingen op korte, middellange en lange termijn te vinden voor het tekort aan binnenvaartpersoneel. De belangrijkste doelstellingen zijn het evalueren van de maatregelen die op Europees en nationaal niveau zijn genomen, het analyseren van de factoren die een invloed hebben op het personeelstekort en het op poten zetten van een gerichte wervingscampagne.

Voor meer informatie over deze initiatieven en die van andere Europese landen kan de [website van de CCR](#) worden geraadpleegd. De brede waaier aan mogelijke maatregelen kan een bron van inspiratie zijn voor alle Europese landen en partijen die bij de binnenvaart betrokken zijn.

Ondanks de verschillende initiatieven die zijn genomen, blijft de problematiek van het personeelstekort in de binnenvaart zeer actueel. Alle stakeholders zijn het erover eens dat dit probleem dringend moet worden aangepakt. De wervingsstrategieën moeten gericht zijn op jongeren die een basisopleiding volgen, maar ook op zij-instromers, met een uiteenlopende en gevarieerde achtergrond (zeevaart, werklozen, personen uit alle Europese landen – ook uit landen waar de binnenvaart geen rol speelt, enz.).

Naast de vergroting van de attractiviteit van de arbeidsmarkt in de binnenvaart moet ook worden vermeden dat binnenvaartpersoneel de sector verlaat. Stimulerende loopbaanplannen met duidelijke doorgroeimogelijkheden, gunstige arbeidsomstandigheden en een goed evenwicht tussen werk en privéleven kunnen helpen om personeel aan te trekken. Het salaris, vooral op leidinggevend niveau, is een pluspunt voor binnenvaartberoepen. Wat betreft de opleiding moet verder worden nagedacht over de continue verbetering van de opleidingsprogramma's en modernisering van de onderwijsmethoden. Het gebruik van opleidingsschepen en/of simulatoren voor praktijkexamens is een echt voordeel voor nieuwe studenten. Tot slot is er een belangrijke rol weggelegd voor wetgevers, die moderne, vereenvoudigde regelgeving moeten voorstellen die is afgestemd op de behoeften van de binnenvaart. Voor sommige jongeren zou een kortere opleiding het beroep aantrekkelijker maken, vooral op operationeel niveau. De sector zou er ook baat bij hebben dat de vaartijd die (bijvoorbeeld door kinderen van schippers) buiten het opleidingsinstituut wordt gemaakt, in aanmerking wordt genomen in de opleiding. Tot slot zouden het bouwen van bruggen tussen zee- en binnenvaart en het harmoniseren van stageovereenkomsten op Europees niveau eveneens kunnen bijdragen aan een oplossing.

In deze context werden ook de voor- en nadelen van het op afstand bestuurd varen aan de orde gesteld. Hoewel automatisering niet de ultieme oplossing is voor het personeelstekort, speelt het een belangrijke rol, vooral om de uitdaging van de modal shift aan te gaan. We moeten er echter op toezien dat nieuwe technologieën binnenvaartberoepen niet minder aantrekkelijk maken.

De constructieve gedachteswisseling die tijdens de workshop heeft plaatsgevonden, zal de lidstaten, het IWT-platform en de andere stakeholders helpen een nieuwe impuls te geven aan het nationale beleid en de maatregelen die zijn genomen om de doelmatigheid van wervingscampagnes te bevorderen. Om deze belangrijke uitdaging voor de binnenvaart aan te pakken, nodigt de CCR alle stakeholders uit om de besprekingen en initiatieven ter verhoging van de attractiviteit van binnenvaartberoepen voort te zetten. Zij zal binnenkort een uitvoerig verslag publiceren over de conclusies en de follow-up van de workshop. Nieuwe ideeën, opmerkingen, problemen en suggesties voor verbeteringen kunnen worden meegedeeld via het volgende e-mailadres ccnr@ccr-zkr.org.

NUTTIGE LINKS

- [Verklaring van Mannheim \(2018\) en voortgangsverslag \(2023\)](#)
- [Reglement betreffende het Scheepvaartpersoneel op de Rijn \(RSP\)](#)
- [Marktobservatierapporten](#)
- [Initiatieven in de lidstaten van de CCR en andere Europese landen](#)
- ['Branding and recruitment'-initiatief van het IWT-platform](#)

CCR

CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART

Palais du Rhin

2, place de la République - CS10023
F - 67082 Strasbourg Cedex

Tel. **+33 (0)3 88 52 20 10**

Fax +33 (0)3 88 32 10 72

ccnr@ccr-zkr.org

www.ccr-zkr.org